

Syllabus for Sanskrit Honours Course

for Year 2016-2017 to 2019-2020

प्रथमसत्रम् Semester-1, Subject Code -SANA, अत्यावश्यकः कालांशः Periods need-40,		
Paper-1 (संस्कृतसम्भाषणं सरलसाहित्यपठनञ्च) -50 पूर्णसंख्या- Full Marks -50, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.		
UNIT-1 संस्कृत- सम्भाषणम्- 25	एषः, सः, एषा, सा, एतत्, तत्, त्वम्, युवाम्, यूयम्, अहम्, आवाम्, वयम्, मम, भवतः, तव, अस्माकं, भवतां, युष्माकम्, सप्तककाराणाम्, शुभाशयपत्रलेखनस्य, अव्ययपदानाम्, उपपदविभक्तीनां शब्दरूपाणां क्रियापदानाञ्च विशेषाभ्यासः)	प्रश्नप्रकाराः 20. अतिसंक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः (श्लोकपादपूरण-उपपदविभक्ति-क्रियापदानां प्रयोगात्मकाः) 10 1.संस्कृतभाषया अनुच्छेदलेखनम् -3 1.संस्कृतभाषया दैनन्दिनीलेखनम् -3 1.अदृष्टानुच्छेदात् प्रश्नोत्तराणि-3 1.संस्कृतभाषया कथानिर्माणम्- 3 1.संस्कृतभाषया शुभाशयाः पत्रलेखनं वा -3
UNIT-2 - सरल-साहित्य- पठनम् -25	(सप्तवर्णचित्रपतङ्गः, चमत्कारिकः चलदूरभाषः, वात्यासारः, भुवमानीता भगवद्भाषा, शनैः शनैः, शिशुगीतानि, बालश्लोकाः-10, चाणक्यनीतिः-10, विदूरनीतिः-19,21,31-40, 48, 49, 56, 69, 70 नीतिशतकम्-10, चमत्कारानुप्रासादियुक्ताः श्लोकाः-10)	प्रश्नप्रकाराः 20. अतिसंक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः 10 1.संस्कृतभाषया श्लोकार्थसम्प्रसारणम्-5 1.संस्कृतभाषया कथायाः सारलेखनम् -5 5.श्लोकपादपूरणम्, कवितापादपूरणम्, पूर्णतया लेखनं वा- 5
Paper-2(संस्कृतभाषाविज्ञानं प्रायोगिकसंस्कृतव्याकरणञ्च) 50 पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.		
UNIT-1 - संस्कृतभाषाविज्ञानम्-25	क.भाषायाः स्वरूपम्, भेदाश्च ख.भाषाविज्ञानस्वरूपम्, भेदाश्च ग. ध्वनिविज्ञानम्, ध्वनिसूत्राणि घ.रूपविज्ञानम्	प्रश्नप्रकाराः 3.लघूत्तरमूलकप्रश्नाः(Short) 15 10.संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः 10
UNIT-2 - प्रायोगिक- संस्कृत-व्याकरणम्-25	क. 14 चतुर्दशमाहेश्वरसूत्राणि, संस्कृतवर्णमाला, प्रत्याहाराश्च, ख.षत्वविधिः, णत्वविधिः, ग. संज्ञाप्रकरणम्, घ.परिभाषाप्रकरणम्, ङ. महाभाष्ये पस्पशाह्निकम् (व्याकरणप्रयोजनानि)	प्रश्नप्रकाराः 50.संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः-25

द्वितीयसत्रम् Semester-2, Paper-3, संस्कृतसाहित्यं संस्कृतसाहित्येतिहासश्च पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.		
Paper-3, वैदिकसाहित्यं रामायणं महाभारतञ्च-50,	UNIT-1- वैदिकसाहित्येतिहासः(वेद-ब्राह्मण- आरण्यक -उपनिषद्) -10 UNIT-2- वैदिकसूक्तानि (अग्निः, इन्द्रः, हिरण्यगर्भः, पुरुषः, भूमिः(1-10), नासदीय, वाक्), शान्तिमन्त्राश्च-15 UNIT-3- संक्षेपरामायणम्- अशोकवाटिकावर्णनञ्च-10 UNIT-4- महाभारतम्- श्रीमद्भगवद्गीता- द्वितीय(स्थितप्रज्ञलक्षणम्)- एकादश(विश्वरूपदर्शनम्)-द्वादशोध्यायाः, यक्षयुधिष्ठिरसंवादः-15	प्रश्नप्रकाराः 2.दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नाः(Long) 10 15.संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः-15 20.अतिसंक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः-10 1.संस्कृतभाषया श्लोकार्थनिर्णयः -5 1.संस्कृतभाषया एकसूक्तस्य सारलेखनम् - 5 1.मन्त्र-श्लोक-पादपूरणम् - 5
Paper-4 (कविशिक्षा) पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.		
UNIT-1- छन्दोवल्लरी- 20	(30 समवृत्तानि)	प्रश्नप्रकाराः 2.दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नाः(Long) 10 4.लघूत्तरमूलकप्रश्नाः(Short) 10 10.संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः-5 1.स्तोत्रपादपूरणं पूर्णतया लेखनं वा-2 1.संस्कृतभाषया श्लोकनिर्माणम् -5 1. एकस्मिन् अक्षरे समारब्धानां श्लोकानां लेखनम्-5 सोदाहरणं छन्दसः मात्रा-गण-यति- निर्णयपूर्वकं लक्षणविचारः-5
UNIT-2- अमरकोशः-20	(स्वर्गवर्ग-पातालवर्गयोः निर्दिष्टाः पर्यायाः- स्वर्गः, देवता, गणेशः, शिवः, पार्वती, कार्तिकेयः, शिववाहनादयः, विष्णुः, लक्ष्मीः, कामदेवः, विष्णुवाहनादयः, देवस्त्री, दिक्पालाः, दिग्गजाः, देवतरवः, इन्द्रः, शची, अग्निः, सूर्यः, चन्द्रः, रात्रिः, दिवसः, पद्मम्, पातालपुरम्, नागाः, भारती, वायुः)	1. एकस्मिन् अक्षरे समारब्धानां श्लोकानां लेखनम्-5 सोदाहरणं छन्दसः मात्रा-गण-यति- निर्णयपूर्वकं लक्षणविचारः-5
UNIT-3-स्तोत्राणि-10	शङ्कारचार्यकृतस्तोत्राणि-शिवपञ्चाक्षरम्, भवान्यष्टकम्, कौपीनपञ्चकम्, शिवाष्टकम्, चर्पटपञ्जरिकास्तोत्रम्, गङ्गास्तुतिः, विवेकानन्दकृतशिवस्तोत्रम्, अम्बास्तुतिः, विविधच्छन्दानुरोधेन स्तोत्रपाठः	पर्यायशब्दाः-5 शब्दानामर्थनिर्णयः-2 अर्थभेदनिर्णयः-3

<p>तृतीयसत्रम् Semester-3, Subject Code -SANA Paper-5 संस्कृतसम्भाषणम् संस्कृतभाषाविज्ञानम् च पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशाः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.</p>		
<p>Paper-5 UNIT-1 - संस्कृतसम्भाषणम्- 25</p>	<p>इकारान्त-उकारान्त- ऋकारान्तशब्दानां प्रयोगः, वाच्यपरिवर्तनम्, आत्मनेपदीनां विशेषप्रयोगः, आत्मनेपदपरस्मैपदविधानम्)</p>	<p>प्रश्नप्रकाराः 10. अतिसंक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः - 05 10. वाच्यापरिवर्तनम्- 10 10.धातुरूपाणि-10</p>
<p>UNIT-2 - संस्कृतभाषाविज्ञानम्- 25</p>	<p>क. वाक्यविज्ञानम्, ख.पदविज्ञानम्, ग.भाषापरिवारः, घ.भारतीयभाषाणां क्रमविकासः ड. लिङ्गानुशासनम्</p>	<p>प्रश्नप्रकाराः 3.लघूत्तरमूलकप्रश्नाः 15 10.संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः10</p>
<p>Paper-6, प्राचीनसंस्कृतकाव्यानि -50 पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशाः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hr -</p>		
<p>Paper-6, प्राचीन-संस्कृत- काव्यानि -50</p>	<p>बुद्धचरितम्-1(1-30), कुमारसम्भवम्-(उमाजन्मयावत्), रघुवंशम्-13, किरातार्जुनीयम्-1, भट्टिकाव्यम्-2, शिशुपालबधम्- 1(1-20), नैषधीयचरितम्-1(1- 20), मेघदूतम्-1-20, रामयणचम्पूः-10पृ., आर्यशूर... जातकमाला - प्रथमजातक- व्याघ्रीजातक, ग्रन्थकारपरिचयः, चितांशाः)</p>	<p>प्रश्नप्रकाराः 1.संस्कृतभाषया एकस्य काव्यस्य काव्यशैली सारलेखनं वा -10 5.श्लोकपादपूरणम् - 5 2.संस्कृतभाषया श्लोकार्थनिर्णयः-5 2.संस्कृतभाषया सप्रसङ्गव्याख्या -10 10अतिसंक्षिप्तप्रश्नाः - 10 2 टीका 10</p>

<p>चतुर्थसत्रम् Semester-4, Subject Code -SANA, Paper-7 संस्कृतव्याकरणम्-50 पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशाः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.</p>		
<p>Paper-7 संस्कृत- व्याकरणम्-50</p>	<p>सन्धिः, कारकम्(अष्टाध्यायीसूत्राणि, वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी)</p>	<p>प्रश्नप्रकाराः 6संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः-6 3.सूत्रव्याख्यानम्- 15 2कारिकाव्याख्यानम्-4 4 सन्धिः -8 2ससूत्रकारकनिर्णयः 8 2.पदसाधनम्-4</p>
<p>Paper-8 प्राचीनसंस्कृतकथासाहित्यम्- 50 पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशाः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.</p>		
<p>प्राचीनसंस्कृतक थासाहित्यम्- 50</p>	<p>कादम्बरी(शूद्रकवर्णनम्), दशकुमारचरितम्(राजवाहनकथा) शिवराजविजयम्-1-10पृ., पञ्चतन्त्रम्(मित्रभेदः), हितोपदेशः(मित्रलाभः), इति अंशाः, शुकसप्ततिः, वेतालपञ्चविंशतिः, हर्षचरितम्, पुरुषपरीक्षा, भरटकद्वात्रिंशिका, वासवदत्ता,तिलकमञ्जरी इत्यादिग्रन्थानां परिचयः</p>	<p>प्रश्नप्रकाराः 4.संस्कृतभाषया अर्थनिर्णयः-12 1दीर्घवर्णनमूलकप्रश्नः -10 5.श्लोकपादपूरणम् - 5 2.संस्कृतभाषया श्लोकानुवादः-5 2.संस्कृतभाषया सप्रसङ्गव्याख्या -12 6अतिसंक्षिप्तप्रश्नाः - 6</p>

पञ्चमसत्रम् Semester-5, Subject Code -SANA, Paper-9 संस्कृत-नाटकानि 50		
Paper-9 संस्कृत- नाटकानि 50	UNIT-1- स्वप्नवासवदत्तम्, अभिज्ञानशाकुन्तलम् 1-4, UNIT-2- भासनाटकचक्रम्, चिपिटकचर्वणम्, अथकिम्, धरित्रीपतिनिर्वाचनम्, सुशीला, कल्पवृक्षः, कुन्तलकासारः, यो मद्भक्तः स मे प्रियः, प्रेक्षणसप्तकम्, दृश्यकाव्यसङ्कलनम् (नित्यानन्दमुखोपाध्या यः) इत्यादिग्रन्थानां सारः, ग्रन्थकारपरिचयः च।	प्रश्नप्रकाराः 1 दीर्घवर्णनमूलकप्रश्नः -10 1. संस्कृतभाषया एकस्य नाटकस्य सारलेखनम् -5 5. मुख्यसंवादाः - 5 2. संस्कृतभाषया श्लोकानुवादः -10 2. संस्कृतभाषया सप्रसङ्गव्याख्या 10 10 अतिसंक्षिप्तप्रश्नाः - 10
Paper-10 प्रायोगिकसंस्कृतव्याकरणम्- 50 पूर्णसंख्या- Full Marks -50		
Paper-10 प्रायोगिक- संस्कृतव्याकर णम्-50	क. संस्कृतं सङ्गणकं च ख. कृदन्तप्रत्ययाः ग. तद्धितप्रत्ययाः घ. स्त्रीप्रत्ययाः इ. अशुद्धिसंशोधनम् च. समासः (सिद्धान्तकौमुदी)	प्रश्नप्रकाराः 20 संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः -20 3. सूत्रव्याख्यानम्- 12 2. कारिकाव्याख्यानम्-4 2. सूत्रसमासनिर्णयः 8 2. पदसाधनम्-6
Paper-11 उपनिषदः भारतीयदर्शनानि च (50)		
UNIT-1 - उपनिषदः-25	ईशावास्योपनिषद्, ऐतरेयोपनिषद्, तैत्तिरीयोपनिषद्, केनोपनिषद् इत्यादिप्रसिद्धानाम् एकादशोपनिषदां चिंतांशाः	1 दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नः (Long) 7 1. लघूत्तरमूलकप्रश्नाः (Short) 5 2. संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः -2 1. संस्कृतभाषया श्लोकानुवादः -2 1. संस्कृतभाषया सप्रसङ्गव्याख्या -4
UNIT-2 - भारतीयदर्शना नि-25	क. तर्कसङ्ग्रहः, ख. साङ्ख्यकारिका 1-20, ग. वेदान्तसारः (अनुबन्धाः, पञ्चीकरणम् घ. श्रीरामकृष्णदर्शनम् इ. स्वामिविवेकानन्दस्य दर्शनम् च. श्रीअरविन्ददर्शनम्	1. लघूत्तरमूलकप्रश्नाः (Short) 4 2. संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः -2 1. संस्कृतभाषया श्लोकानुवादः -5 1. संस्कृतभाषया सप्रसङ्गव्याख्या -5

Paper-12 आधुनिकयुगे संस्कृतस्य आवश्यकता		
Paper-12 आधुनिकयुगे संस्कृतस्य आवश्यकता	गणित-विज्ञान-इतिहास-आयुर्वेदादिकक्षेत्रेषु संस्कृतस्य योगदानम्)	1. दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नः(Long) 10 1.लघूत्तरमूलकप्रश्नाः:(Short)5 10.संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः:(Very short)- 10

षष्ठसत्रम् Semester-6, Subject Code -SANA,		
Paper-13 संस्कृतकाव्यस्य लक्षणं प्रयोजनं हेतुः भेदाश्च (प्राचीनार्वाचीनमता नि) -50	संस्कृतकाव्यस्य लक्षणं प्रयोजनं हेतुः भेदाश्च(प्राचीनार्वाची नमतानि)	प्रश्नप्रकाराः 2. दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नः(Long) 10 5.लघूत्तरमूलकप्रश्नाः:(Short)5 10.संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः:(Very short)-10 2.संस्कृतभाषया श्लोकानुवादः-5 2.संस्कृतभाषया सप्रसङ्गव्याख्या -10 20अतिसंक्षिप्तप्रश्नाः - 10
Paper-14 आधुनिकसंस्कृतसाहित्यम् पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशाः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.		
Paper-14 आधुनिक- संस्कृत- साहित्यम्	(क्षमारावः, रेवाप्रसादद्विवेदी, सत्यव्रतशास्त्री, मथुरानाथशास्त्री, राजेन्द्रमिश्रः, राधावल्लभत्रिपाठी, हर्षदेवमाधवः, बनमालिविश्वालः, रवीन्द्रकुमारपण्डा, प्रवीणपण्ड्या, कौशलतिवारी, नारायणदाशः, सूर्यमणिरथः, श्रीनिवासरथः, सत्याग्रहगीता, श्रमगीता, लहरीदशकम्, जानकीजीवनम्, भाति ते भारतम्, भाति मे भारतम्, स्पर्शलज्जाकोमलास्मृतिः, तदेव गगनं सैव धरा, समरक्षेत्रम्, गुलिका, प्रियतमा, ऋतुपर्णा इत्यादिग्रन्थानां सारः, लेखकपरिचयः, चितांशाः)	प्रश्नप्रकाराः 2. दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नः(Long) 10 5.लघूत्तरमूलकप्रश्नाः:(Short)5 10.संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः:(Very short)- 10 2.संस्कृतभाषया श्लोकानुवादः-5 2.संस्कृतभाषया सप्रसङ्गव्याख्या -10 20अतिसंक्षिप्तप्रश्नाः - 10

Paper-15

पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशाः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.

Paper-15
आधुनिक-
संस्कृत-कथा-
साहित्यम्-50

(मथुरानाथशास्त्री,
नागराजरावः(कथालहरी),
केशवचन्द्रदाशः(दिशाविदिशा),
राधावल्लभत्रिपाठी, कथाद्वादश,
बनमालिविश्वालः, विश्वासः,
जनार्दनहेगडे, रवीन्द्रकुमारपण्डा,
नारायणदाशः, राजेन्द्रमिश्रः,
शिवप्रसादभारद्वाजः,
प्रमोदकुमारनायकः,
हर्षदेवमाधवः, सुकान्तसेनापतिः
इत्यादिलेखकानां परिचयः,
चितांशाः)

प्रश्नप्रकाराः

4. दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नः(Long) 20
4. लघूत्तरमूलकप्रश्नाः(Short)10
40. संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः(Very short)-20

Paper-16 भ्रमणसाहित्यम्, अनूदितं साहित्यम्, संस्कृतसाहित्ये पश्चिमवङ्गस्य अवदानं च-
पूर्णसंख्या- Full Marks -50, अत्यावश्यकः कालांशाः Periods need-40, परीक्षासमयः Full Time - 2.00 hrs.

Paper-16
UNIT-1 -
भ्रमणसाहित्यम्
अनूदितं
साहित्यम्-25,

(अपश्चिमः पश्चिमे, ऋषियाशतकम्, अथ
वेंकाकभ्रमणकथा, गीताञ्जलिः, लिपिका,
मेघमल्लारः, आनन्दमठः, देवदासः,
विवेकलहरी, रुमीपञ्चदशी, पर्व, धर्मश्रीः,
सार्थः, उल्लङ्घनम्, कनीयान् राजकुमारः,
चिलिका, भारतवर्षम्, याज्ञसेनी)

प्रश्नप्रकाराः

4. दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नः(Long) 20
4. लघूत्तरमूलकप्रश्नाः(Short)10
40. संक्षिप्तोत्तरमूलकप्रश्नाः-20

UNIT-2 -
संस्कृतसाहित्ये
पश्चिमवङ्गस्य
अवदानम्-25

(श्रीअरविन्दः, श्रीश्वरविद्यालङ्कारः,
हरिदाससिद्धान्तवागीशः, कालीपदतर्काचार्यः,
श्रीजीवन्यायतीर्थः, क्षितीशचन्द्रचट्टोपाध्यायः
विश्वेश्वरविद्याभूषणः, यतीन्द्रविमलचौधुरी,
ध्यानेशनारायणचक्रवर्ती,
वीरेन्द्रकुमारभट्टाचार्यः,
सिद्धेश्वरचट्टोपाध्यायः, सीतानाथ आचार्यः,
रमाचौधुरी, राधामोहनोपाध्यायः,
दीपकघोषः, हासेमहाजरा, अयनभट्टाचार्यः,
राकेशदाशः)

